

Tekst: Frits de Coninck expositie Loek Grootjans in De Bewaerscholen, zomer 2020

Zomer 2020, een vreemde tijd. Niets lijkt nog op wat altijd zo vanzelfsprekend was. Covid-19 heerst en onder dat regime houden mensen angstvallig afstand tot elkaar, raken elkaar niet meer aan en laten hun gezicht schuilgaan achter een mondkapje. Nieuwe regels ordenen het dagelijkse bestaan.

In zo'n wereld met een verschuivend perspectief toonde Loek Grootjans 60 werken op papier en 2 installaties in een voormalig schoolgebouw in Burgh-Haamstede.

Het was onvermijdelijk, het corona-regime maakte er een andere tentoonstelling van. Een streng gereguleerde toegang dus, een beperkt aantal kijkers die vooral niet tegelijk aanwezig mochten zijn en het ergste, geen conversatie. Een presentatie van Grootjans' werk zonder onderzoek en uitwisseling van ideeën, alsof het hart eruit gesneden was. Het werk hing en stond daar, alleen, in een verder lege en daardoor wat sacrale ruimte. Aan de muren hingen, in perfecte ordening, 60 werken op papier, in 10 rijen van elk 6 werken, met uiterst nauwkeurig berekende tussenruimtes. Een gelid kan niet volmaakter zijn.

De tekeningen hebben eenzelfde volmaaktheid. Wat ze in beeld brengen, zijn geabstraheerde plattegronden, maquette-achtige tekeningen en voorts structuren die op het eerste oog organisch lijken maar net zo bedacht zijn als de andere vormen. Wat ze gemeen hebben? De tekeningen zijn precies, scherp en bijna wiskundig. Abstract, zeker, maar dan wel een abstractie die een bijna tastbare suggestie van ruimtelijkheid in zich draagt. De paradox is bij Loek Grootjans nooit ver weg. Juist het gevoel van ruimtelijkheid bestaat bij gratie van de afbakening. Ruimte is een idee dat alleen door zijn begrenzing grijpbaar en zichtbaar wordt. Zonder vorm geen oneindigheid, zonder muren en dak geen ruimte.

De precisie van deze tekeningen die de suggestie van ruimte zo versterkt, doet denken aan het werk van de Magazijnmeester, een alias van de kunstenaar waarover elders meer. Met bijna boekhoudkundige nauwkeurigheid stelde hij de certificaten op die onverbreekelijk deel uitmaken van *The Storage of Distorted Matter*. Exact beschrijven de certificaten waar, wanneer en onder welke omstandigheden het materiaal is verzameld dat gelieerd is aan de kunstenaar en zijn wereld. Zoals in dat doorlopende project de materie wordt geregistreerd, opgeslagen en gearchiveerd, zo wordt in deze reeks van 60 tekeningen een wereld geconstrueerd waarin het denken huist. De tekeningen zijn imaginaire voorstellen tot ordening, zo strak, zo afgewogen, zo uitgesproken rationeel. Het is het werk van de Magazijnmeester om er zo droog verslag van te doen.

Daar tegenover, op de grote grijze vloer, staan de twee installaties pontificaal tegenover elkaar. Dit zijn geen theoretische voorstellen meer, dit zijn fysieke beelden en vooral een op zichzelf staande realiteit en meteen ook een apocalyptische. Uitgemergelde en door brand aangetaste geraamtes van gebouwen, op een kleinere schaal maar daarom niet minder aangrijpend. Ze roepen een associatie op met de beelden die we kennen van recente bomaanvallen op Aleppo bijvoorbeeld en dat maakt ze zelfs sinister. Constructies van gebouwen die uit zes lagen bestaan, verbrand, vernield, met stof overladen. Ontzield, het gezicht van de ondergang. Zoals ze in De Bewaerscholen stonden, keurig op vlekkeloos witte sokkels, zijn ze geen verslag meer, ook geen symbool: ze zijn de ondergang zelf.

Ze zijn een relict van wat ooit was, waar de 60 tekeningen een beeld oproepen van wat zou kunnen zijn. Een opslag van ideeën om precies te zijn, terwijl de letterlijke functie van opslag en bescherming in deze gehavende staketsels een voorgoed verleden tijd is. Duidelijker en scherper kan de tegenstelling niet geformuleerd worden: het beloftevolle, utopische beeld dat uit de tekeningen oprijst versus de dystopie van de ondergang.

En Loek Grootjans zou Loek Grootjans niet zijn als hij de cyclus van belofte naar ondergang niet gepersonaliseerd zou hebben. Voor hem zijn kunstenaarschap en leven, en dus ook zijn

leven, niet te scheiden. De ideeën hechten zich aan de materie en de materie verandert uiteindelijk in stof. Ook voor de mens is daar geen ontkomen aan. Dat was het idee achter *The Final Remains*, een verzameling van petrischaaltjes waarin hij de stoffelijke resten van zijn fysieke kunstenaarschap verzamelde. Op een vergelijkbare manier heeft hij in deze installatie de twee ontzielde, aangetaste constructies verbonden met zijn persoonlijke lot. De beelden zijn overdekt met stof dat hij vergaard heeft in zijn huis en atelier en dat dus de sporen bevat van zijn vrouw Ger, de overleden hond Fop en van hemzelf. Waarmee hij zeggen wil: het idee van ondergang raakt het leven, en daarmee ook onontkoombaar het kunstenaarschap. Want wat nog te zeggen over de mens en zijn wereld in een tijd dat zorgen zich opstapelen over planeet en klimaat, een tijd van schuivende zekerheden, een tijd van coronacrisis? Ook, of beter nog: juist, in de kunst resoneren die veranderingen. Dat is het gevoel dat deze met grote precisie ingerichte tentoonstelling oproept: het parcours van onderzoek en voorstel verengt zich, het kader sluit, het einde kondigt zich aan. Zijn de tekeningen in dit verhaal de komma's, de twee dystopische beelden hebben de kracht van een punt. Althans voorlopig.